

ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΚΟΜΜΑΤΑ

Έκτακτο Διδακτικό Προσωπικό

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	X1400E-1	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΣΤ/Η
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΚΟΜΜΑΤΑ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις		3	1,6
Μαθησιακές ασκήσεις			0,7
Τελικές εξετάσεις			2,3
Σύνολο			5 (4,6)
Προσθέστε σειρές αν χρειαστεί. Η οργάνωση διδασκαλίας και οι διδακτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιγράφονται αναλυτικά στο (δ).			
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ γενικού υποβάθρου, ειδικού υποβάθρου, ειδίκευσης γενικών γνώσεων, ανάπτυξης δεξιοτήτων	ειδικού υποβάθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	Δεν υπάρχουν προαπαιτούμενα μαθήματα		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνικά (κατ' εξαίρεση τα Αγγλικά για τους φοιτητές Erasmus)		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uop.gr/courses/1305/		

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος. Συμβουλευτείτε το Παράρτημα Α - Περιγραφή του Επιπέδου των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε ένα κύκλο σπουδών σύμφωνα με το Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης - Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης και το Παράρτημα Β - Περίληπτικός Οδηγός συγγραφής Μαθησιακών Αποτελεσμάτων Το μάθημα επιδιώκει μαθησιακά αποτελέσματα σε επίπεδο γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων. Πιο συγκεκριμένα, οι φοιτητές/τριες αναμένεται να: - Γνώσεις: ✓ μάθουν σε επαρκές έως προχωρημένο επίπεδο τις κύριες κομματικές οικογένειες, τους τύπους κομμάτων και τα κομματικά συστήματα. ✓ είναι σε θέση να διερευνούν και να εξηγούν, με συστηματικό και επιστημονικό τρόπο, ζητήματα που αφορούν το κομματικό φαινόμενο. - Δεξιότητες: ✓ χρησιμοποιούν θεωρίες και μεθόδους προσέγγισης των κομμάτων για να διερευνούν και να
--

αναλύουν την εξέλιξή τους μέσω των αλλαγών στην οργανωτική δομή και την ιδεολογία τους. ✓ αξιοποιούν τις γνώσεις που αποκτούν για να κατανοούν και να διατυπώνουν θέσεις διαφορετικών κομματικών οικογενειών. • Ικανότητες: μπορούν με σχετική αυτονομία και επιστημονική επάρκεια να αναπτύσσουν τις γνώσεις και τις δεξιότητες που έχουν αποκτήσει για την ανάλυση, την παροχή συμβουλών και τη λήψη αποφάσεων που σχετίζονται με τη λειτουργία ενός κόμματος.																			
Γενικές Ικανότητες Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα; <table border="0"> <tr> <td>Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών</td><td>Σχεδιασμός και διαχείριση έργων</td></tr> <tr> <td>Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις</td><td>Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα</td></tr> <tr> <td>Λήψη αποφάσεων</td><td>Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον</td></tr> <tr> <td>Αυτόνομη εργασία</td><td>Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου</td></tr> <tr> <td>Ομαδική εργασία</td><td>Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής</td></tr> <tr> <td>Εργασία σε διεθνές περιβάλλον</td><td>Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης</td></tr> <tr> <td>Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον</td><td>.....</td></tr> <tr> <td>Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών</td><td>Άλλες...</td></tr> <tr> <td></td><td>.....</td></tr> </table>		Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών	Σχεδιασμός και διαχείριση έργων	Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις	Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα	Λήψη αποφάσεων	Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον	Αυτόνομη εργασία	Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου	Ομαδική εργασία	Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής	Εργασία σε διεθνές περιβάλλον	Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης	Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον		Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών	Άλλες...		
Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών	Σχεδιασμός και διαχείριση έργων																		
Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις	Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα																		
Λήψη αποφάσεων	Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον																		
Αυτόνομη εργασία	Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου																		
Ομαδική εργασία	Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής																		
Εργασία σε διεθνές περιβάλλον	Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης																		
Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον																			
Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών	Άλλες...																		
																			
• Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής • Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης • Λήψη αποφάσεων																			

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα αποτελεί εισαγωγή στη θεωρία και στη μελέτη των πολιτικών κομμάτων και των κομματικών συστημάτων. Στόχος του είναι να εξοικειώσει τους φοιτητές/τριες με βασικές θεωρήσεις και μεθοδολογικές προσεγγίσεις του κομματικού φαινομένου. Αναλύονται θεμελιώδεις διαστάσεις του όπως είναι οι λειτουργίες του κόμματος, οι σχέσεις με την κοινωνία, το κράτος και τη δημοκρατία, οι κομματικές οικογένειες, οι οργανωτικοί τύποι των κομμάτων, τα κομματικά συστήματα.

Το μάθημα αναπτύσσεται σε 13 μαθήματα.

Τίτλος ενότητας	Βιβλιογραφία (αναλυτικά στοιχεία στην ενότητα 5)	Σύνδεσμος παρουσίασης
1. Η έννοια του πολιτικού κόμματος	Σύγγραμμα 1, κεφ. 1	
2. Οργανωτικές και ιδεολογικές διαστάσεις του πολιτικού κόμματος	Σύγγραμμα 1, κεφ. 2	
3. Οι λειτουργίες των κομμάτων και οι διαιρετικές τομές	Σύγγραμμα 1, κεφ. 2	
4. Κομματικές Οικογένειες I	Σύγγραμμα 1, κεφ. 2	
5. Κομματικές Οικογένειες II	Σύγγραμμα 1, κεφ. 2	
6. Τυπολογία πολιτικών κομμάτων: κόμματα στελεχών, κόμματα μαζών	Σύγγραμμα 1, κεφ. 3	
7. Τυπολογία πολιτικών κομμάτων: πολυσυλλεκτικά κόμματα, κόμματα καρτέλ	Σύγγραμμα 1, κεφ. 3	
8. Τυπολογία πολιτικών κομμάτων: άλλοι τύποι κομμάτων	Σύγγραμμα 1, κεφ. 3	
9. Κομματικά Συστήματα I	Σημειώσεις, λοιπό υλικό	
10. Κομματικά Συστήματα II	Σημειώσεις, λοιπό υλικό	
11. Στοιχεία του ελληνικού κομματικού συστήματος	Σύγγραμμα 2, σημειώσεις, λοιπό υλικό	
12. Πολιτικά κόμματα και κρίση της δημοκρατίας	Σύγγραμμα 1, κεφ. 4	

13. Ανασκόπηση ύλης και ελεύθερη συζήτηση	Σύγγραμμα 1 & Σημειώσεις	
Τρόποι αξιολόγησης φοιτητή:		
Γραπτές εξετάσεις	Ερωτήσεις ανάπτυξης, στο τέλος του εξαμήνου, βαθμολογική βαρύτητα 70%	
Πρόοδος	Ερώτηση ανάπτυξης, περί τα μέσα του εξαμήνου σε εγκαίρως ανακοινωμένη ημερομηνία, ωριαία διάρκεια, βαθμολογική βαρύτητα 30%.	

Η αρίθμηση αναφέρεται στην αντίστοιχη εβδομάδα του μαθήματος.

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ <i>Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λπ.</i>	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ <i>Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές</i>	Κατά την παράδοση, προβολή παρουσιάσεων powerpoint και χρήση πολυμέσων, όπως προβολή βίντεο. Επικοινωνία με φοιτητές με e-mail, αξιοποίηση της πλατφόρμας eclass για την ανάρτηση ανακοινώσεων, σημειώσεων και συμπληρωματικού προς τα συγγράμματα ψηφιακού υλικού.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ <i>Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας. Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ. Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης σύμφωνα με τις αρχές του ECTS</i>	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	13 Εβδ. x 3 ώρες = 39 ώρες
	Πρόοδος	4 Εβδ. x 3 ώρες x 1,5 = 18 ώρες
	Τελικές εξετάσεις	13 Εβδ. x 1,5 ώρες x 2 = 58,5 ώρες
	Σύνολο Μαθήματος	115,5 ώρες
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ <i>Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμίων, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Έκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλλες Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και που είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.</i>	Γλώσσα αξιολόγησης: Ελληνικά (κατ' εξαίρεση στα Αγγλικά για τους φοιτητές Erasmus). Μέθοδοι αξιολόγησης: • τελικές εξετάσεις, 70% βαθμολογίας & • γραπτή Πρόοδος, 30% βαθμολογίας. • Ειδικώς για τους φοιτητές Erasmus προβλέπεται απαλλακτική εργασία μεγέθους 3.000 λέξεων στην αγγλική γλώσσα. ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ Προόδου & τελικών γραπτών εξετάσεων: Κάθε απάντηση σταθμίζεται συνεκτιμώντας τα ακόλουθα: Πληρότητα: Η απάντηση καλύπτει εξ ολοκλήρου το ζητούμενο ή παρουσιάζει μικρά ή μεγάλα κενά; Υπάρχει επαρκής επεξήγηση ή διατυπώνονται οι σκέψεις «τηλεγραφικά»; Πληρότητα δεν σημαίνει απαραίτητα μακροσκελείς απαντήσεις, ούτε επέκταση σε γενικότερα θέματα που δεν αφορούν ευθέως το ζητούμενο, ούτε αναφορά σε λεπτομέρειες που δεν προσθέτουν τίποτε επί της ουσίας. Τεκμηρίωση: Αφορά την υποστήριξη και αιτιολόγηση της απάντησης η οποία μπορεί να περιλαμβάνει και παραπομπή σε εμπειρικά παραδείγματα. Ας πούμε, εάν ισχυρίζεστε, στο πλαίσιο μιας απάντησης, ότι ο λαϊκισμός φθείρει και	

	προσβάλλει τη δημοκρατία, θα πρέπει να εξηγήσετε ποιο/ποια είναι εκείνα τα γνωρίσματα του λαϊκισμού που το προκαλούν αυτό και γιατί, ενώ θα ήταν επιπλέον πολύ χρήσιμη η αναφορά σε συγκεκριμένο παράδειγμα από τη ζώσα πολιτική πραγματικότητα που επιβεβαιώνει τον ισχυρισμό σας. Ακρίβεια: Αφορά, πρώτα απ’ όλα, την εκφραστική διατύπωση της απάντησης. Δηλαδή, να είναι σαφές και συγκεκριμένο το νόημά της. Να μην είναι έτσι ώστε να έχει στοιχεία ασάφειας ή απροσδιοριστίας ή να αφήνει απορία στον αναγνώστη διότι μπορεί να σημαίνει και τούτο και το άλλο. Η ακρίβεια αφορά και την ουσία του θέματος. Για παράδειγμα, μια διατύπωση του τύπου «η ισότητα είναι πολύ σημαντική αξία για το σοσιαλισμό» είναι μεν ορθή, αλλά αν μείνει έτσι παραμένει απροσδιόριστη υπό την έννοια ότι πρόκειται κατεξοχήν για την <i>κοινωνικοοικονομική</i> ισότητα. Λογική δομή: Η απάντηση δεν πρέπει να δίνει την εντύπωση ακατάστατων σκέψεων χωρίς εσωτερική συνοχή, ακόμη κι αν αυτές οι σκέψεις είναι ως τέτοιες ορθές. Πρέπει να καθίσταται σαφές πώς συνδέονται οι σκέψεις μεταξύ τους ώστε να βγάζουν από κοινού νόημα και να παρουσιάζουν ένα ολοκληρωμένο σύνολο. Να φαίνεται ποιες είναι οι κύριες ιδέες, ποιες οι υποστηρικτικές, ποιο το ουσιώδες, ποιο το δευτερεύον και πώς καταλήγετε από τη μία ιδέα στην επόμενη. Ποια σχέση τις διέπει και γιατί αυτή η σειρά που επιλέξατε είναι εύλογη. Ικανότητα κρίσης: Η ικανότητα κρίσης αφορά όλα τα παραπάνω. Δηλαδή, χρησιμοποιείτε την κρίση σας προκειμένου να εκτιμήσετε πώς καθίσταται <i>πλήρης</i> μια απάντηση, επομένως κρίνετε εάν κινήστε εντός ή εκτός θέματος, τι είναι ουσιώδες για αυτό και ποια είναι τα επιμέρους τμήματά του. Την κρίση σας χρησιμοποιείτε κι όσον αφορά την <i>τεκμηρίωση</i>, καθώς αποφασίζετε τι είναι προφανές και τι χρειάζεται να καταδειχθεί με περισσότερα λόγια. Εξίσου, εφόσον είστε <i>ακριβείς</i> σημαίνει ότι επιλέξατε τις κατάλληλες διατυπώσεις, μπαίνοντας στη θέση του αναγνώστη και βοηθώντας τον να κατανοήσει τι θέλετε να πείτε. Επίσης, η επίτευξη <i>λογικής δομής</i> και συνοχής σημαίνει ότι ιεραρχήσατε και κατατάξατε τις ιδέες σας έτσι ώστε να μπουν στην κατάλληλη σειρά, καθιστώντας εμφανή τη συσχέτιση και τη συμπληρωματικότητα τους.
--	--

(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Συγγράμματα μαθήματος:

- Ελευθερίου, Κ., 2021, *Το πολιτικό κόμμα*, Ινστιτούτο Εναλλακτικών Πολιτικών ΕΝΑ [Σύγγραμμα 1].
- Βερναρδάκης, Χ., 2011, *Πολιτικά Κόμματα, Εκλογές και Κομματικό σύστημα – Οι μετασχηματισμοί της πολιτικής αντιπροσώπευσης 1990-2010*, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, Εκδόσεις Σάκκουλα [Σύγγραμμα 2].

Επιπλέον προτεινόμενη βιβλιογραφία:

Blyth M., 2007, «Η σοσιαλδημοκρατία και η πολιτική καρτελοποίηση», *Monthly Review*, No. 27 (92).

Cerroni, U., 1986, *Θεωρία του πολιτικού κόμματος*, Θεσσαλονίκη: Παρατηρητής.

Διαμαντόπουλος, Θ., 1993, *Το κομματικό φαινόμενο. Μορφές, συστήματα και οικογένειες κομμάτων*, Αθήνα: Παπαζήσης.

Duverger, M., 1964, *Political Parties: Their Organization and Activity in the Modern State*, London: Methuen.

Ελευθερίου, Κ. - Τάσσης, Χ., (2013) *ΠΑΣΟΚ: Η άνοδος και η πτώση (;) ενός ηγεμονικού κόμματος*, Αθήνα, Σαββάλας.

Κατσούλης, Η. (επιμ) (2002), *Νέα Σοσιαλδημοκρατία. Περιεχόμενα πολιτικής, θεσμοί, οργανωτικές δομές*, Αθήνα, Ι. Σιδέρης.

Katz, R. - P. Mair, 1995, «Changing Models of Party Organization and Party Democracy, The Emergence of the Cartel Party», *Party Politics*, vol. 1, No1.

Kirchheimer O., 1991, «Ο μετασχηματισμός των κομματικών συστημάτων στη δυτική Ευρώπη», *Λεβιάθαν*, No. 11.

Κονδύλης, Π., 2015, *Συντηρητισμός: Ιστορικό περιεχόμενο και παρακμή*, Κρήτη: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης.

Λένιν, Ι. Β., 2003, *Για το προλεταριακό κόμμα νέου τύπου*, Αθήνα: Σύγχρονη Εποχή.

Λούξεμπουργκ, Ρ., 2010, *Μαζική απεργία, κόμμα, συνδικάτα*, Αθήνα: Κοροντζή.

Michels, R., 1997, *Κοινωνιολογία των πολιτικών κομμάτων στη σύγχρονη δημοκρατία. Έρευνες γύρω από τις ολιγαρχικές τάσεις του ομαδικού βίου*, Αθήνα: Γνώση.

Michels, R., 1996, «Η δημοκρατία και ο σιδηρός νόμος της ολιγαρχίας», *Λεβιάθαν*, No. 16.

Moore, B., 1984, *Κοινωνικές ρίζες της δικτατορίας και της δημοκρατίας*, Αθήνα: Κάλβος.

Μπαλαμπανίδης, Γ., 2015, *Ευρωκομμουνισμός: Από την κομμουνιστική στη ριζοσπαστική Αριστερά*, Αθήνα: Πόλις.

Μπέρμαν, Σ., 2014, *Το πρωτείο της πολιτικής: Σοσιαλδημοκρατία και η Ευρώπη του 20^{ου} αιώνα*, Κρήτη: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης.

Offe, C., 1991, «Κομματική δημοκρατία και κράτος αρωγός», *Λεβιάθαν*, No. 11.

Σπουρδαλάκης, Μ., 1990, *Για τη θεωρία και τη μελέτη των πολιτικών κομμάτων*, Αθήνα: Παπασωτηρίου.

Ware, A., (1996), *Political Parties and Parties Systems*, Oxford University Press.

Χρήσιμοι σύνδεσμοι:

- Συλλογικός κατάλογος ελληνικών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών (πραγματοποιεί ταυτόχρονη αναζήτηση σε όλες τις βιβλιοθήκες): <http://www.unioncatalog.gr/ucportal/>
- Κατάλογος βιβλιοθηκών Πανεπιστημίου Πελοποννήσου στην Κόρινθο: <http://opac.library.uop.gr/cgi-bin-EL/eqwcqi/eqwirtcl/targets.eqw>
- Κατάλογος ελληνικών βιβλίων που κυκλοφορούν στο εμπόριο (καλά ενημερωμένος για σχετικά πρόσφατες εκδόσεις, τελευταίας δεκαπενταετίας περίπου). Χρησιμεύει για να δείτε τις τιμές, αν ενδιαφέρεστε για αγορά βιβλίων. Προσοχή: Η αναγραφόμενη είναι η τιμή εκδότη, αλλά ενδέχεται να βρείτε βιβλία με μικρή ή και σημαντική έκπτωση (κυρίως σε εκπαιδευτικά βιβλιοπωλεία της Αθήνας): <http://www.biblionet.gr/>
- Κατάλογος διαθέσιμων πανεπιστημιακών συγγραμμάτων (σε ορισμένα από αυτά είναι προσβάσιμος ο κατάλογος περιεχομένων και ίσως ένα τμήμα του βιβλίου, π.χ. η εισαγωγή): <https://service.eudoxus.gr/search/>

- Κατάλογος κυρίως αγγλόφωνων βιβλίων σε αρκετά από τα οποία υπάρχει διαθέσιμο τμήμα τους (κατάλογος περιεχομένων, κάποιο κεφάλαιο, ενδεικτικά χωρία κτλ.): <http://books.google.gr/>

Βιβλιοθήκες στην Αθήνα:

- Εθνική Βιβλιοθήκη (Κέντρο Πολιτισμού Ιδρύματος Σταύρου Νιάρχου, Λ. Συγγρού 364, Καλλιθέα και Πανεπιστημίου 32, και Λ. Αθηνών 31-33, Βοτανικός),
- Βιβλιοθήκη της Βουλής των Ελλήνων (Βουλή των Ελλήνων, και Άνθιμου Γαζή 2, και Λένορμαν 218),
- Γεννάδειος Βιβλιοθήκη (Σουηδίας 61, Κολωνάκι),
- Βιβλιοθήκη του Παντείου Πανεπιστημίου Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών (Συγγρού 136, στο παλαιό κτίριο),
- Βιβλιοθήκη του Πολιτικού Τμήματος του Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (Αιόλου 42-44 και Κολοκοτρώνη),
- Βιβλιοθήκη του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών (ΕΚΚΕ, Κρατίνου 9 & Αθηνάς),
- Βιβλιοθήκη του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης (Πειραιώς 228),
- Βιβλιοθήκη του Βρετανικού Συμβουλίου (Πλατεία Κολωνακίου 17),
- Βιβλιοθήκη της Ελληνοαμερικανικής Ένωσης (Μασσαλίας 22),
- Βιβλιοθήκη του Γαλλικού Ινστιτούτου Αθηνών (Σίνα 31),
- Βιβλιοθήκη του (γερμανικού) Ινστιτούτου Γκαίτε (Ομήρου 14-16).